

Florö/Hästvam/Getryggen – Vita frun (6 min)

Framför oss har vi nu de vackra husen på Florö.

Florö är mest känt för sin krog som Abela och Benjamin Johansson startade vid slutet av 1830-talet. Krögaren hade skjutsplikt för de som kom med fartygen och skulle vidare till land. Många gjorde sig ärende till Florö som fungerade som dåtidens systembolag. Brännvin behövdes mot kyla, för affärsuppgörelser, som medicin, för desinfektion och för tröst och glädje. På insidan Florö låg armador med båtar som fyllde upp kaggar, dunkar och krukor.

Det finns dokumenterat hur mycket sprit som omsattes på Florö. För 1881 finns en notering om att krogen köpte in alkohol för 20 000 kronor, eller omräknat i dagens penningvärde motsvarande 75 000 liter brännvin.

Här låg man och lossade och lastade sill. Florö hade eget sillsalteri med många anställda unga flickor från Fjällbacka. Fiskare sålde fisken till öns eget sillsalteri eller till andra uppköpare som fraktade sillen vidare. Petter August, son till Benjamin och Abela, var skeppare, redare, drev sillsalteriet och även ett dykeribolag. Det var statens förlängda arm och hade rätten att bärga och ta hand om godset från förlista fartyg.

På 1930-talet köptes ön av Nils Silverskiöld, Stockholm. Han lade ner mycket arbete på att rusta de då ganska förfallna byggnaderna. Han anlade också en trädgård med sällsynta träd och växter. På ön finns också vackra näckrosor.

Silverskiöld var gift med Mary som hade två syskon, Carin och Carl-Gustav med efternamnet von Rosen. Carl-Gustav var den legendariska flygaren som flög ambulansflyg under kriget mellan Italien och Abessinien där Carl-Gustav von Rosen bombade med matpaket. Han deltog också i Kongokrisen och stod på Biafras sida under inbördeskriget i Nigeria 1969. System Carin gifte sig med ett annat flygare, nämligen med den tyske piloten Hermann Göring som senare blev Hitlers närmaste man och chef för Luftwaffe. Det är oklart om Göring någon gång besökte Florö som en del hävdar. Det troliga är att han inte gjorde det, speciellt som öns ägare Nils Silverskiöld var en övertygad kommunist.

1972 användes exteriörerna på Florö för Sveriges Televisions inspelning av "Ett köpmanshus i skärgården". Historien byggde på Emelie Flygare-Carléns roman med samma namn. Flera av 70-talets kända svenska skådespelare var med, bland annat Ernst Gunther, Sten-Åke Cederhök, Irma Christensson och Ulf Brunnberg.

Namnet Florö är troligen kopplat till öns utseende. Florö är väldigt flat och flor är norsk dialekt för flat. Andra tolkningar finns också.

När vi passerar genom sundet Kongsen ser vi direkt Hästvam på vänster sida.

Namnet Hästvam kommer av att ön har två kullar och en svacka där emellan som liknar buken på en häst.

Här fanns en tullpostering på 1860-talet på grund av den strategiska positionen, ön ligger längs den trygga farled som leder in till Fjällbacka för de som kom söderifrån. Fjällbacka var då centrum för frakter av sten och havre till England. Dessutom var detta i en sillperiod. Tullen hade också som uppgift att bevaka och säkra de laster som vid en förlisning annars hotades att bärgas av befolkningen.

Tullstationen flyttades 1911 till Dyngö.

På Hästvam bodde också fiskare. En av dem var Gabriel Sandmark som tidigare arbetat som lots på Väderöarna (1830-talet). Han blev dömd för att ha tagit vrak från ett förlist fartyg. Han kunde då inte fortsätta att arbeta som lots och monterade ner sitt hus på Väderöarna och flyttade det och sin familj till Hästvam. Huset finns fortfarande kvar på ön.

Strax svänger båten söderut mellan höga, smala öar, namnen är t ex Sandryggen, Getryggen och Djupryggen. Dessa är populära holmar för att de ger bra skydd för de fritidsbåtar som hela sommaren ligger här.

Det finns en otäck historia om en av öarna, Getryggen.

Den handlar om en ung, vacker kvinna som var dotter till kaptenen på ett fartyg som förliste på Väderöfjorden i en höststorm 1820. Fadern hade satt henne på en flotte tillsammans med skeppskassan för att hon skulle undkomma innan fartyget sjönk. Hon klarade livhanken med ett nödrop och drev medtagen iland på Getryggen. Där blev hon våldtagen och slogs ihjäl av några fiskare från Hamburgsund. De skar av henne fingrarna för att komma åt hennes dyrbara ringar, de slet hennes örringar ur öronen och stal skeppskassan. Man fann henne senare lemlästad och hon rösades ner, begravdes, vid stranden. Blåsig kvällar kan man än idag höra hemska skrik som fortfarande kommer från den strand där hon mördades, bestals och skändades. Den vita frung är igen.

Denna historia tog Emelie Flygare-Carlén upp i sin roman "Ett köpmanshus i skärgården" och den utgjorde där huvudhandlingen.